

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

הפסול בנטילת ידיים, חייב להיות בטבילה. כח גברא, הוא אחד מהתנאים ההכרחיים לכשרות הנטילה. בטבילה, לעומת זאת, שפיכת המים על ידי אדם, התערבותו של האדם, הופכת את המים לשאובים, והם פסולים לטבילה. נטילת ידיים חייבת להיות בכלי, דבר שאסור בטבילה, משום מים שאובים.

יש להבין עניין זה – אם מים מטהרים, מדוע ישנן שתי דרכים הפוכות לטהרה על ידי המים?

נראה, שישנן שתי בחינות לטהרה, וניתן לדרוש על כך את הפסוק (קהלת ז', כ"ט): "אשר עשה אלהים את האדם ישר, והמה ביקשו חשבונות רבים".

הטבילה, בחינת "אשר עשה אלהים את האדם ישר". כאשר חורג האדם מהישר הטבעי בו הוא נברא ונטמא, הוא טובל ובכך מתבטל במציאות הטבעית, במים שלא יצאו מטבעיותם, ובכך הוא נטהר. הטהרה נעשית בכך שהאדם הופך לחלק מן הטבע. דומה הטבילה לזריעת זרע באדמה. הזרע נרקב והופך להיות חלק מן האדמה ואז לוקח ממנה את הצריך לו לגדול. כך האדם הטובל נכנס למים, מתבטל להם ומקבל את תכונת טהרתם. על כן לטבילה צריכים אנו מים שלא נעשתה בהם מלאכה על ידי האדם – לא נשאבו, לא הושמו בכלי, ולא נשפכו על ידי האדם. אנו מחפשים את הטבעיות הבראשיתית ובה אנו טובלים ומתבטלים.

הנטילה, היא בחינת "והמה ביקשו חשבונות רבים". הנטילה באה לטהר את הצד הבחירי שבאדם, את כח היצירה והפעולה שבו. "הידיים עסקניות הן" (שבת י"ד, ע"א) ועניינן הוא היצירה והפעולה של האדם. את הצד הזה באה הנטילה לטהר. נטילה לשון הרמה, וכל ההסברים שניתנו לשם זה מכוונים לענין אחד – להתערבותו של האדם במעשה. הן הכלי, בו נוטלים, שהוא יצירה של האדם, הן המים, שאינם בטבעיותם, אלא הם ניטלים בכח גברא, והן הידיים המורמות אל על כמסמלות את פעלו של האדם.

שני צדדים יש לטהרה. שניהם נעשים על ידי מים, ובכל זאת שניהם הפוכים.

האחד – מטהר את טבעיותו של האדם.
השני – מטהר את כח היצירה של האדם.

השיעור ניתן בתאריך י"ח באדר א' תשס"ג

בפרשת השבוע מופיע הציווי על עשיית הכיור, שממנו רוחצים הכהנים את ידיהם ואת רגליהם. הרב קוק זצ"ל מסביר את עניינו של הכיור – את מקומו ואת תפקידו (עולת ראי"ה א', עמ' קי"ט):

"ונתת אותו בין אהל מועד ובין המזבח. הטהרה מוכרחת להיות באה מתוך ההשפעה של השכל ושל הרצון. יסוד אור השכל במקורו הוא הדבור הא-להי, אשר אוהל מועד הוא נוסד עליו. 'אהל מועד אשר אועד לך שמה'. והמזבח הוא מקור העלאת הרצון, יסוד ההקרבה, 'לרצון לפני ד'". ונתת אותו בין אהל מועד ובין המזבח... ורחצו אהרן ובניו ממנו, את ידיהם ואת רגליהם. מאותו הכיור המקודש, קדושת אהל מועד מצד טהרת הרוח, מכון השכל, וקדושת המזבח, מצד טהרת הנפש מכון הרצון, באה הרחיצה המתאימה להידיים, הפועלות את הפעולות, על פי הדרכת השכל, והרגלים, כלי התנועה הבאה מדיחפת הרצון".

שלמות הטהרה מצרפת את השכל ואת הרצון – את אהל מועד ואת המזבח – את הידיים ואת הרגליים.

בעל התורה תמימה מביא את דברי הרשב"א בתשובה: "ורחצו – מכאן אמרו נטילת ידיים לתפילה".

המקור לנטילת ידיים הוא רחיצת ידיהם ורגליהם של הכהנים. מצוות רבות המוטלות על הכהנים, עברו בצורה כלשהיא אל כלל ישראל, שהם בבחינת "ממלכת כהנים", למשל: הדלקת המנורה מופיעה אצלנו כהדלקת נרות חנוכה, ישנם המניחים לחם משנה בשבת כמספר לחם הפנים, כל ישראל אומרים בכל יום פטום הקטורת, ועוד. נטילת ידיים היא אחת מן המצוות דרבנן שמקורה המובהק הוא אצל הכהנים.

נעיין מעט בעניין נטילת הידיים.

הביטוי "נטילת ידיים" תמוה – מה נוטלים בנטילת הידיים?

לענין זה מצאנו שלושה הסברים:

- על שם הכלי המכונה "נטלה", קוראים לפעולה "נטילת ידיים".
- על שם המים, אותם נוטלים, כפי שמובא בשלשון המשנה: "נוטלין מהן לידיים" (מקוואות א', ה' ועד).
- על שם הרמת הידיים, ככתוב (תהילים קל"ד, ב'): "שאו ידיכם קודש..." ומתרגם יונתן: "טולו ידיכון קודשא..."

השוואה בין נטילת הידיים לדרך נוספת של טהרה: הטבילה, מעוררת תמיהה: דבר שפסול בטבילה, חייב להיות בנטילה, ולהיפך: דבר

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרסה וברשי"י

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

רוצים כאלוהי הכא...

3. "פסל לך שני לוחות אבנים" – "פסל" מלשון מה?

2. מה אנו יודעים על כל צרה שבאה על עם ישראל?

1. כיצד "נטלו" הכהנים ידיים ורגליים במקדש?

"על ידי מעשה העגל שהוא כנגד כל התורה כולה יסובבו הפרדת השכינה בשרשו, בחינת כל נשמות ישראל, ולזה צוה ה' שיתנו מחצית השקל שהוא סימן למה שהפרידו הם במעשיהם לשוב ליחדם יחד"

